

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Mands Minde 1788-1838. Foredrag over det sidste halve Aarhundredes Historie

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 206. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1838_599-txt-shoot-idm5804/facsimile.pdf (tilgået 06. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

ham, og han maatte flygte, svømmede over Schelde ved Condé (4de April) med de orleanske Prinsers som Stab og sine to kvindelige Adjutanter Ferney fra Mortagne, som han siden lod sulte i Altona. Selv flakkede han om til sin Død, som først indtraf i England 1823.

En anden af Republikkens Generaler, Grev Custine, havde i Oktober 92 ogsaa gjort stor Opsigt ved at overrumple Speier og Worms, Mainz og Frankfurt; men i Begyndelsen af 93 mistede han alt igjen, saa nær som Mainz, der vel forsvarede sig kjækt under Meunier, Aubert-Dubayet og Kléber, men maatte dog efter 3 Maaneder overgive sig 23de Juli 93. Garnisonen maatte ikke tjene et Aar mod Prejserne og sendtes til Vendé. — Custine maatte bøde under Guillotinen i Avgust.

Fem Dage efter, at Prejserne havde faaet Mainz, fik Hertugen af York Valenciennes; Condé var allerede faldet. Huske vi nu, at netop paa denne Tid var Lyon i faldt Oprør, Vendeerne i Marken med en Hær paa 40,000 Mand, Spanierne og selv Sardinierne trængte frem, i Avgust besatte Englænderne Toulon, [saa maa vi vel sige, at] havde Fjenderne blot nogenlunde i Sammenvirking benyttet Øjeblikket, ser man ikke, der kunde været nogen Redning for Paris og Jakobinerne efter Girondisternes Fald i Sommeren 93. [Men] Hertugen af York gik hen at belejre Dünkirchen, som Engelskmændene havde gammel Griskhed paa, og hver gik sine Veje med Sønnen i Øjnene, indtil i Oktober Vendeerne tabte Hovedslaget ved Chollet, og Lyon faldt, og i Norden traadte to ny Generaler frem, Hoche og Pichegru, som endnu inden Aarets Ende drev Prejsere og Østerrigere tilbage over Rhinen, medens Vendeerne fik Hjørtstedet ved Savenay.

Næste April fik Pichegru Overkommandoen, og efter adskillige Nederlag vovede han dog at træde i Dumouriez' Spor og gjøre et Indfald i Belgien (Juni—September), som lykkedes langt over Forventning, saa de forbundne ikke

blot maatte trække sig tilbage fra den franske Grænse, men overlade Franskmændene de østerrigske Nederlande, hvorfra Pichegru i Januar 95 gik paa Isen over Waal og Maas og holdt den 19de Januar sit Indtog i Amsterdam, hvorpaa Statholderen indskibede sig med Hertugen af York til England.

Pichegru, født [1761] i Arbois i Franche-Comté og efter Napoleons Beretning hans Kvartermester i Brienne, var Underofficer ved Revolutionens Udbrud. Efter Robespierres Fald og Hollands Indtagelse blev Pichegru mistænkt for at spille under Dække med Bourbonnerne og mistede sin Kommando strax efter Direktoriets Tiltrædelse, blev Medlem af Femhundredesraadet, men efter 17de Fructidor deporteret til Cayenne, hvorfra han undveg og kvaltes i Paris 1804.

En af Pichegrus Medbejlere var Jourdan (en Felt-skærsøn fra Limoges, f. 1762), men [han] blev kun navnkundig som andre Generaler af ét vundet Slag og ét endnu større tabt. Han havde ladet sig hverve i sin Ungdom paa 6 Aar, fik sin Afsked 84 og var Kjøbmand ved Revolutionens Udbrud, førte i 91 en Landeværns-Batalion til Nordameen og steg i 93 til Overgeneral, men samlede ingen Lavrbær, forend i det Slag ved Charleroi (8de Messidor, 20de Juni 94), som blot til Forvirring kaldes Slaget ved Fleurus, der bestemte de forbundne Hære til at trække sig tilbage og gav Pichegru Lejlighed til at indtage Belgien. Æren for denne Sejer har Jourdan imidlertid mange at dele med; thi for det første var St. Just ved Hæren og paaskyndte Overgivelsen af Charleroi Aftenen forud, ved at sende Kommandantens Brev uaabnet tilbage med den korte Besked: «Det er ikke en Lap Papir, men Fæstningen, vi vil have», og dernæst var Slaget saebenbar blevet tabt uden den udmærkede Tapperhed af Kléber og Marceau, vore Bekjendtere fra Vendeen, som efter den alt for afgjørende Sejer ved Savenay var forflyttede til Sambre- og Maas-Armeen; og da dette var den sidste

